

Selvregulerende strategiudvikling ved skriftlig fremstilling – Emil og Claras reportager i 6.b

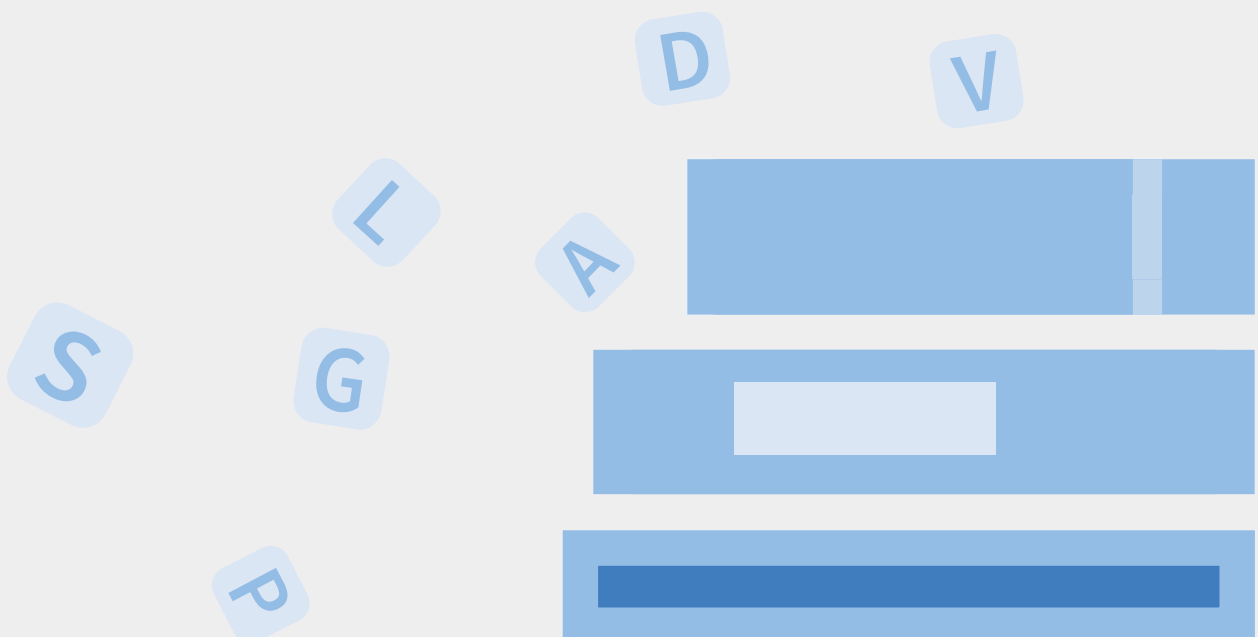
Dette er et redskab, der er udviklet som støtte til fælles faglig dialog og refleksion på tværs af personale på jeres skole. Redskabet demonstrer en case om, hvordan en dansklærer har tilrettelagt et skriveforløb om en reportage for en 6. klasse i foråret. I 6.b går to ordblinde elever, Clara og Emil. Læreren har derfor valgt, at skriveforløbet lægger sig tæt op ad en metode, der har vist sig at gavne ordblinde elevers skrivning, fordi den arbejder med elevernes selvregulerede strategiudvikling i skriftlig fremstilling.

Først præsenteres lærerens forarbejde med skriveforløbet, dernæst præsenteres udvalgte lektioner, hvor læreren underviser i rammerne af de 10

skridt, som metoden anbefaler.

Undervejs præsenteres en del af Emils tekst for at illustrere, hvordan tekstudkast kan evalueres og revideres.

Det er en god ide, at I forbereder jeres arbejde med dette redskab ved at orientere jer i vidensnotat om undervisning i skriftlig fremstilling målrettet ordblinde elever, inden I anvender case og støttespørgsmål.

Læreren intention og forarbejde med skriveforløbet

Forud for dette skriveforløb har klassen arbejdet med fortællende tekster. Læreren vil nu afprøve en metode, der skal støtte klassens elever, herunder Clara og Emil, i at udvikle selvregulerede strategier til skriveprocessen.

Læreren har valgt at afprøve dette, fordi metoden tager udgangspunkt i både teksttype, skrivestrategier og selvregulering. Læreren starter nu med at planlægge ud fra 10 skridt, som hver lektion i skriveforløbet skal indeholde:

Læreren oplæg

10 skridt i hver lektion

1. Lektionens formål gives eksplicit
2. Fælles introduktion til teksttypens karakteristika via modellering, sammenligning med modeltekst eller eksplicit lærerinstruktion
3. Introduktion til autentisk skriveopgave, hvor det er eksplicit, hvad det kommunikative formål er, og hvem der er modtager
4. Huskeord italesættes eksplicit
5. Indhold samles (**S**) i stikord
6. Indhold organiseres (**O**) i stikord
7. Tekst skrives (**S**) med brug af ordnet indhold
8. Elevernes tekster læses (**L**)
9. Elevernes tekster evalueres (**E**) vha. evaluerende spørgsmål eller får feedback
10. Elevernes tekster revideres (**R**) på baggrund af feedback

De fremhævede bogstaver i trin 5-10 er forbogstaverne i de huskeord, som eleverne tilbydes som støtte til at bruge strategierne: SOS-LER. Læreren vil sørge for, at Clara og Emil har digitale udgaver af huskeordene, så de hele tiden kan vende tilbage og lytte til, hvad strategien indebærer. Derudover hænger strategierne på en plakat i klasselokalet så Clara, Emil og de andre elever har mulighed for visuelt at følge skriveforløbet.

Skriveforløbet

6.b har allerede haft to lektioner i skriveforløbet om en reportage. I de to lektioner har de især brugt tiden på at blive introduceret til skriveopgaven. Læreren har skrevet et samlet dokument og lagt på klassens digitale platform, så Clara, Emil og de andre elever hele tiden kan finde, genlæse og bruge hendes introduktion til teksttypen, det kommunikative formål og hvem der er tekstens modtager. Læreren har ladet sig inspirere fra skolens læringsportaler og lånt formuleringer om teksttypen derfra. Introduktionen ser sådan ud:

Læreren oplæg

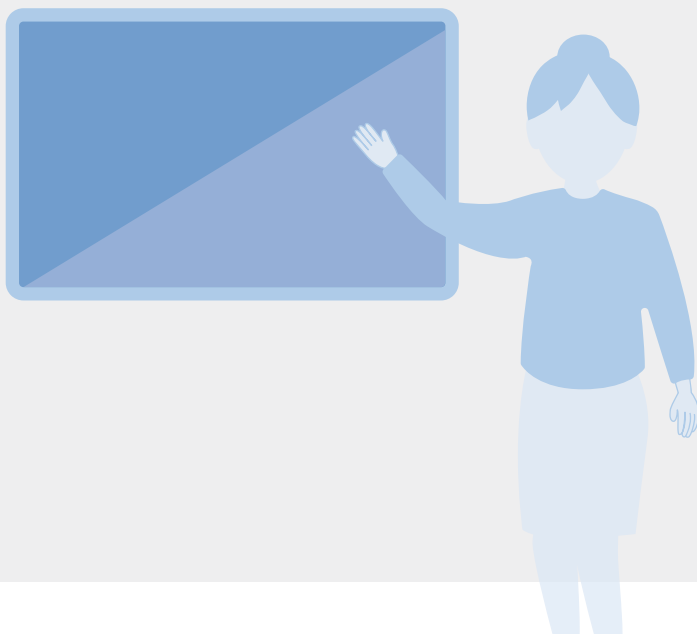
Skriv en reportage

Om lidt skal du skrive en aktuell og levende reportage. Din reportage kan enten beskrive:

- Et fænomen, der er interessant eller oppe i tiden
- Et miljø, som er interessant og måske en anelse anderledes
- En begivenhed

Du skal skrive reportagen på baggrund af dine egne iagttagelser. Du skal altså ud af klasselokalet og opleve noget. Det kan fx være fra en eftermiddagstræning i håndboldklubben, det nærmeste indkøbscenter, lektiecaféen på biblioteket, et spisefrikvarter på naboskolen osv.

Du skal skrive reportagen til dine klassekammerater, så de forhåbentlig får ny indsigt.

Når eleverne ugen efter har samlet iagttagelser til deres reportage, introducerer læreren eleverne for huskeordene SOS – LER. Læreren fortæller, at SOS er sat sammen af huskeord til ting, de gør før og mens de skriver. Klassen taler om, hvad S-O-S er, og læreren bekræfter dem i, at det er et slags nødsignal. Lidt ligesom et signal de kan bruge, når de skal huske, hvordan man bliver god til at skrive tekster. Læreren fortæller dem så, at LER er sat sammen af de huskeord, de skal bruge, når de har skrevet tekst – men inden de gør teksten helt færdig. Klassen finder sammen ud af, at LER både kan være det vi gør, når vi griner og en jordart, som binder noget sammen. Læreren siger, at eleverne selv må bestemme, hvilken betydning de synes, giver mest mening for dem, for at huske ordet.

Det er også i den første lektion, at eleverne får **S**amlet idéer (S) og i anden lektion, at de får **O**rdnet (O) deres idéer. Clara og Emil skriver stikord i et digitalt mindmap, først som en ustruktureret brainstorm og dernæst vælger de ud og flytter rundt på stikordene, så de bliver organiseret i over- og underemner. Clara skriver med ordforslag, og Emil dikterer sine stikord ind i sit mindmap.

Klassen bruger kort tid i de to første lektioner på at læse, evaluere og revidere deres stikord på baggrund af det, de ved om teksttypen. Vægtningen af de 10 skridt i de første lektioner ser altså sådan ud (skridt markeret med fed er vægtet, de øvrige skridt fylder mindre, men alle skridt er med i hver lektion):

Lærers første lektioner i skriveforløbet i 6.b

1. Lektionens formål gives eksplicit

2. Fælles introduktion til teksttypens karakteristika via modellering, sammenligning med modeltekst eller eksplicit lærerinstruktion

3. Introduktion til autentisk skriveopgave, hvor det er eksplicit, hvad det kommunikative formål er, og hvem der er modtager

4. Huskeord italesættes eksplicit

5. Indhold samles (S) i stikord

6. Indhold organiseres (O) i stikord

7. Tekst skrives (**S**) med brug af ordnet indhold

8. Elevernes tekster læses (**L**)

9. Elevernes tekster evalueres (**E**) vha. evaluerende spørgsmål eller får feedback

10. Elevernes tekster revideres (**R**) på baggrund af feedback

En dobbeltlektion i skriveforløbet

I den tredje og fjerde lektion sætter læreren klassen i gang med at skrive udkast og dele af deres reportage. Læreren fortæller dem, at formålet med dobbeltlektionen er, at alle elever får skrevet en del af deres reportage. De skal altså i gang med at bruge huskeordet svarende til det sidste S i SOS: **S**kriv (S). Både Clara og Emil finder det digitale dokument, hvor læreren har samlet det, de skal bruge til skriveopgaven. Her bruger de deres oplæsningsfunktion til at repetere, hvad det er, de skal.

Emil åbner en skriveramme, som læreren har gjort klar. Her er gjort plads til, at Emil kan skrive et anslag, og Emil kopierer teksten om, hvad et godt anslag er, over i skriverammen. Læreren har nemlig givet klassen en overskrift i dokumentet kaldet 'Fire fede anslag' og opfordrer eleverne til at vælge et af fire typer anslag, hvorefter der står fire eksempler (begynde med nyheden kort, begynde med reportage, starte med citat eller metafor). Emil vælger typen reportage som anslag og dikterer starten på din tekst. Clara går i gang med den samme del af sin tekst, men skriver med sin ordforslagsfunktion. Inden lektionen slutter, stopper læreren alle elever og beder dem **L**æse (L) deres udkast igennem for at se, om det de har skrevet, passer til det, der stod, om den del de har skrevet. Emil synes, at han har fået skrevet en spændende beskrivelse af noget, der sker halloween-aften, som skal være den begivenhed, han vil bruge i sin reportage.

I denne dobbeltlektion er de ti skridt altså vægtet sådan her:

Lærers dobbeltlektion i skriveforløbet i 6.b

1. Lektionens formål gives eksplicit

2. Fælles introduktion til teksttypens karakteristika via modellering, sammenligning med modeltekst eller eksplicit lærerinstruktion
3. Introduktion til autentisk skriveopgave, hvor det er eksplicit, hvad det kommunikative formål er og hvem der er modtager

4. Huskeord italesættes eksplicit

5. Indhold samles (**S**) i stikord
6. Indhold organiseres (**O**) i stikord

7. Tekst skrives (**S**) med brug af ordnet indhold

8. Elevernes tekster læses (**L**)

9. Elevernes tekster evalueres (**E**) vha. evaluerende spørgsmål eller får feedback
10. Elevernes tekster revideres (**R**) på baggrund af feedback

Den efterfølgende lektion i skriveforløbet

I den følgende lektion, har læreren besluttet, at eleverne i makkerpar skal arbejde sammen om at **L**æse (L), **E**valuere (E) og **R**evidere (R) den første del af deres tekstudkast. Læreren vægter altså, at disse skridt fylder mest i lektionen:

Lærers efterfølgende lektion i skriveforløbet i 6.b

1. Lektionens formål gives eksplicit

2. Fælles introduktion til teksttypens karakteristika via modellering, sammenligning med modeltekst eller eksplicit lærerinstruktion

3. Introduktion til autentisk skriveopgave, hvor det er **eksplicit, hvad det kommunikative formål er og hvem der er modtager**

4. Huskeord italesættes eksplicit

5. Indhold samles (**S**) i stikord
6. Indhold organiseres (**O**) i stikord

7. Tekst skrives (**S**) med brug af ordnet indhold

8. Elevernes tekster læses (**L**)

9. Elevernes tekster evalueres (**E**) vha. evaluerende spørgsmål eller får feedback

10. Elevernes tekster revideres (**R**) på baggrund af feedback

Emils anslag til reportagen ser sådan ud:

Han kunne godt lide at spise børn. Bestemt dem der ikke har briller. Han gik amok med slik. Han må kun komme frem hver halloween. Han gik altid amok hver halloween. Han spiste altid mindst 20 børn hver halloween. Alle børn var bange for ham.

Han var ude på dagen halloween. Men han så 2 små børn. Men de så ikke ham. De var på vej hen til et andet hus. Men så så de ham og de løb. Men ham løb efter dem. Han fik fat i dem og spiste dem. Men så hørte han noget det var 3 små børn dem spiste han også. Men så var der 4 små børn og dem spiste han også. Men så var der 5 små børn.

Flere af eleverne er som Clara og Emil startet med anslaget, så de får en makker, der også har skrevet et anslag. Clara arbejder sammen med en danskfagligt dygtig pige fra klassen, som læreren er tryk ved og ofte arbejder sammen med. Emils makker er hans sidemakker, der hverken er stærk eller udfordret danskfagligt.

Læreren minder eleverne om, at de skal bruge det, de ved om, hvordan man skriver en god reportage. Clara, Emil og de andre elever finder igen dokumentet med skriveopgaven frem og bruger punkterne til at læse og lytte efter i deres tekstudkast, hvor de kan gøre dem bedre. Emil opdager, at hans makker der læser tekstudkastet tror, at det der sker, er opdigtet som i en historie eller film. De bliver enige om, at det er lettere at forstå, at det er noget, der sker for sjov en halloween-aften, hvis Emil skriver en sætning mere. Han tilføjer: *Det er halloween aften og børn og voksne er klædt ud på Åvej.* Emil og hans makker opdager også, at hans tekst mest har korte sætninger, så han kan gøre den bedre ved at skrive flere længere sætninger. Læreren minder makkerparret om, at de begge kan gøre sætningerne længere ved at skrive mere med sanserne, som læreren har skrevet til dem:

Mens du skriver - Sørg for at ...

Der findes ikke én bestemt opskrift på, hvordan man skriver en reportage. Men en reportage er sammensat af både beskrivelser, citater og baggrundsviden. I din reportage skal du sørge for at:

- formidle oplevelser, stemninger og beskrivelser af personer og miljø. Du skal derfor bruge dine sanser
- have dialog eller citater fra kilder. Det vil sige, at du skal foretage nogle interview på stedet
- den indeholder faktuelle oplysninger og baggrundsviden, der sætter din reportage/historie i sammenhæng. Du skal med andre ord lave research

Gode råd, når du skal skrive levende og interessant

- Variér rytmen i dit sprog ved at veksle mellem korte og lange sætninger. Lange sætninger giver ro, korte sætninger giver tempo
- Brug dine sanser og skriv alt, hvad du oplever ned (hører, ser, lugter og eventuelt føler)
 - Gør dit sprog levende med konkrete beskrivelser af det, du observerer
 - Hav blik for detaljerne
 - Skriv i nutid og brug aktive verber
- Show it – don't tell it. I stedet for at skrive, at drengen var sur, beskriver du drengen, så læseren selv tænker det

Emil, Clara og de andre elever, der er startet med reportagens anslag, opdager også, at de næste dele de kan gå i gang med er dialog eller citater fra kilder eller et afsnit, der indeholder faktuelle oplysninger.

Afslutning på skriveforløbet

Læreren har alt i alt afsat 16 lektioner, til at 6.b skriver reportagen. Læreren fortsætter med at bruge de ti skridt til at planlægge efter, hvor eleverne skriver på forskellige dele af deres reportage og undervejs læser, evaluerer og reviderer deres udkast af tekstdelene.

I den næstsidste dobbeltlektion får eleverne til opgave at færdiggøre deres reportage. Til det skal de bruge det, læreren har skrevet i deres dokument med skriveopgaven om layout og korrektur.

Læreren har besluttet at 6.b skal præsentere deres færdige reportage for klassekammeraterne. Læreren har fra start skrevet følgende til dem i deres dokument med skriveopgaven:

Udskriv og evaluer jeres reportage

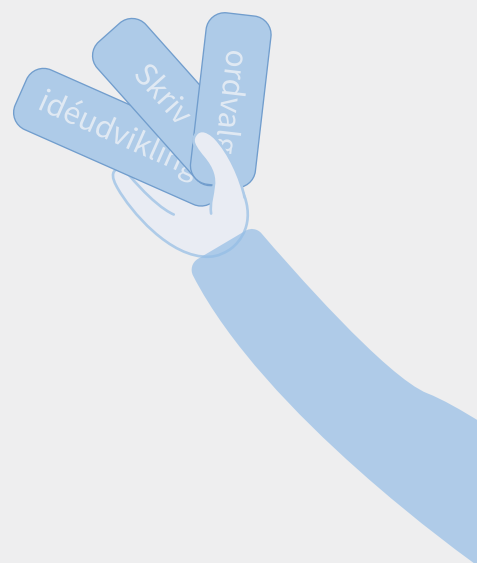
Når I har skrevet reportagerne, skal I printe dem ud og hænge dem op på væggen på gang 1.

I skal hver især præsentere jeres reportage for hinanden.

I kan bl.a. komme ind på følgende:

- Hvad var den største udfordring ved at skrive reportager?
- Hvad var det sjoveste i processen?
- Hvad har I lært af sproglige tips og tricks?

Clara og Emil åbner dokumentet på deres mobiltelefon, så de kan se de tre støtte-spørgsmål og få dem læst op på gangen, hvis de har brug for det.

Du står med en del af en samlet videnspakke

Vidensnotat

3 artikler

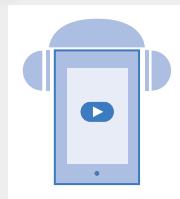
En plakat
SOSLER

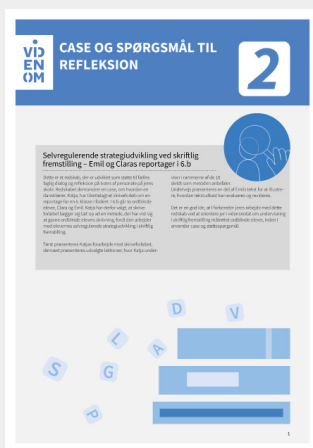
En plakat
Den enkle
skrivemodel

En film

En podcast

2 cases og spørgsmål
til refleksion

Du kan finde udgivelser og produkter om *Viden Om Undervisning i skriftlig fremstilling målrettet ordblinde elever* på www.emu.dk.